

Perhepoliittinen ohjelma

2007

Rkp:n perhepoliittinen ohjelma

Säilyttääkseen asemansa elinvoimaisena ja hyvinvoivana maana Suomi tarvitsee myös lisää lapsia. Perhepolitiikan on rohkaistava perheen perustamiseen aiemmassa vaiheessa kuin tällä hetkellä ja sen on myös mahdollistettava useamman lapsen hankkiminen. Tämän vuoksi työelämäkysymykset, kuten pätkätoiden vähentäminen, ovat keskeinen osa perhepolitiikkaa. Nuorten halu perustaa perhe kasvaa sitä mukaa kun yhteiskunta paremmin huomioi perheiden intressit ja näkökulmat.

Myös pienten lasten vanhemmille on taattava mahdollisuus osallistua sekä työelämään että yhteiskuntavaikuttamiseen. Heidän mahdollisuuksiaan osa-aikatyöhön ja lyhennettyyn työviikkoon on parannettava. Päivähoidon laadun on oltava riittävä, jotta lapsen hyvinvointi on taattu vanhempien ollessa töissä. On tärkeää, että koulutuksen omaavaa henkilökuntaa on tarpeeksi eivätkä päivähoidon ryhmät ole liian suuria.

Perheen käsitettä on laajennettava. Kuva ydinperheestä ei vastaa tämän päivän todellisuutta. Tämä on otettava huomioon myös lainsäädännössä. Eri perhemallien lisäksi Rkp haluaa sisällyttää myös isovanhemmat käsitteeseen. Lapsen näkökulmasta olisi edullista käyttää laajaa perhe käsitettä, jota voi soveltaa lapsen todellisen elämäntilanteen mukaan, niin usein kuin mahdollista.

Erityistoimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta ulkomaalaisen taustan omaavat lapset ja heidän perheensä integroituisivat yhteiskuntaan. Kulttuurien ja perinteiden ymmärrystä lisäävä kasvatusta on tässä tärkeässä asemassa.

On äärimmäisen tärkeää, että lapset ja perheet saavat apua ja tukea heti sitä tarvittaessaan. Yhteistyö päiväkodin, perheen ja koulun välillä on tärkeää. Sekä kotona että päiväkodissa ja koulussa on lapsille ja nuorille annettava vastuuta, sillä tämä auttaa heitä selviytymään arjen tilanteissa ja kodin askareissa. Päivähoidolla ja koululla on vastuu puuttua asiaan kun merkkejä lapsen pahoinvoinnista on huomattavissa.

Lastenpsykiatrian on saatava lisävaroja. Mitä aikaisemmassa vaiheessa psyykkisesti oireileva lapsi saa hoitoa, sitä suurempi mahdollisuus hänellä on selvittää ongelmistaan. Pikainen puuttuminen ongelmiin on myös yhteiskuntataloudellisesti kannattavaa. Hoitoa on annettava lapsen äidinkielellä. Valtion talousarviossa on myös tulevaisuudessa oltava lastenpsykiatria koskeva momentti.

Lasten ja perheiden psyykkisestä terveydestä huolehtimiseen tulisi ohjata enemmän varoja sekä lapsi- että perheneuvoloissa, kouluterveydenhuollossa ja lasten psykiatriassa. Suuret elämänmuutokset, kuten esim. lukemattomat avioerot lapsiperheissä, edellyttävät suurempaa valmiutta tukea lasta vaikeissa tilanteissa. Arviolta noin kolmannes kaupungeissa asuvista lapsista asuu

vain toisen vanhemman kanssa. Nämä vanhemmat, jotka usein ovat äitejä, tarvitsevat matalakynnystukea erityisesti kodin arkiaskareissa lasten ollessa pieniä sekä kasvatus­tukea lasten ollessa teini-ikässä. Näin voitaisiin ehkäistä monia vaikeuksia.

Kenelläkään ei ole oikeutta suhtautua välinpitämättömästi epäillessään tai todistaessaan lapsen kohdistuvaa henkistä tai fyysistä väkivaltaa tai seksuaalista hyväksikäyttöä. Myöskään kiusaamista ei saa jättää huomioitatta. Lisää yhteistyötä poliisin, sosiaaliryöön ja koulun kesken tarvitaan.

Viihtyisyys ja terveysaspektit on huomioidtava nykyistä paremmin suunnittelussa. Päiväkoteja, kouluja, palvelutaloja tai hoitolaitoksia ei saa sijoittaa alueille, missä liikenne tai jokin muu saastuttaja aiheuttaa melu- tai saastearvoja, jotka ylittävät hyväksytyt rajat. Kaikenikäisten on voitava elää rinnakkain samoissa kaupunginosissa, kortteleissa ja kylissä. Yhteiskuntasuunnittelun on mahdollistettava eri sukupolvien kohtaaminen arjessa sekä vähennettävä kuiluja eri ryhmien välillä.

Perhepoliittiset tuet

Kaikilla lapsilla tulee olla oikeus olla kotona vuoden ikään asti. Lapsen tulee saada oppia kävelemään ja puhumaan omassa kodissaan. Tämänhetkinen vanhempainloma loppuu lapsen ollessa noin yhdeksän kuukauden ikäinen, eikä kaikilla vanhemmillä ole mahdollisuutta jäädä sitä pidemmäksi aikaa kotiin.

Perheen ja työelämän yhdistäminen on tehtävä helpommaksi. Vanhemmuuden kustannukset on jaettava tasan molempien vanhempien työnantajien kesken. Silloin työnantajan kustannukset olisivat samat, riippumatta työntekijän sukupuolesta. Tämä vähentäisi pätkätoitä naisvaltaisilla aloilla. Lisäksi isä on kannustettava olemaan enemmän kotona lasten ollessa pieniä.

Lapsen oikeutta molempiin vanhempiinsa on vahvistettava. Tänä päivänä ainoastaan samassa taloudessa asuvilla on oikeus vanhempainlomaan. Monet vanhemmat, jotka halusivat jäädä kotiin lastensa kanssa, ovat taloudellisista syistä pakotettuja palaamaan töihin heti vanhempainloman päätyttyä.

Kotitalousvähennys on osoittautunut onnistuneeksi uudistukseksi. Se on sekä luonut uusia työpaikkoja että helpottanut monien perheiden arkea. Kotitalousvähennyksen laajentaminen siten, että aikuisilla lapsilla on oikeus ostaa kodintalouden piirissä olevia palveluita vanhemmilleen, oli tervetullut myös laajennetun perheenkäsittelen näkökulmasta.

Lapsilisä on merkittävä tuki monelle perheelle. Usein ensimmäisen lapsen kustannukset ovat korkeimmat, koska silloin tehdään monia suuria hankintoja. Menot kuitenkin kasvavat lapsen iän myötä ja siksi tämänhetkinen järjestelmä, jossa lapsilisä loppuu lapsen täyttäessä 17 vuotta on epälooginen.

Rkp:n mielestä:

- Vanhempainraha-aikaa on jatkettava niin, että kaikki lapset voivat olla kotona vuoden ikään asti.
- Vanhemmuuden kustannukset on jaettava tasan kaikkien työnantajien kesken.
- Isyyskuukauden byrokraattisia vaatimuksia on vähennettävä.
- Myös lapsen kanssa eri taloudessa asuvalla vanhemmalla tulee olla mahdollisuus jäädä kotiin hoitamaan sairasta lasta.
- Myös vanhempien tulee voida ostaa kotitalouden piirissä olevia palveluita aikuisille lapsilleen.
- Lasten kodinhoidon tukea tulee korottaa siten, että lasten hoitaminen kotona on todellinen vaihtoehto niille, jotka sitä haluavat.
- Lapsilisää on maksettava 18 vuoden ikään asti ja se tulee sitoa elinkustannusindeksiin. Toisin kun tällä hetkellä, ensimmäisestä lapsesta maksettavan lisän tulisi olla korkein.
- Matalin äitiyspäiväraha on nostettava matalimman työmarkkinatuen tasolle.

Joustavaa päivähoitoa perheen tarpeet huomioon ottaen

Päivähoitojärjestelmää on muokattava joustavammaksi ja sen lähtökohtana on oltava perheiden tarpeet. Monet vanhemmat pitävät kiinni hoidon kokopäiväpaikoista niitä tarvitsematta, sen takia että he pelkäävät muussa tapauksessa menettävänsä hoitopaikansa.

Pätevistä päivähoidon ammattilaisista on suuri pula Etelä-Suomessa, varsinkin pääkaupunkiseudulla. Ongelma on ratkaistava nopeasti, monien toimenpiteiden avulla. Koulutuksen hajauttaminen on tärkeää. Myös koulutusyksiköiden ja kuntien yhteydenpitoa on parannettava. Ruotsinkielisissä koulutusyksiköissä tutkintonsa suorittavia henkilöitä on houkuteltava töihin ruotsinkielisten kuntien piiriin.

Rkp:n mielestä:

- subjektiivinen oikeus päivähoitoon on säilytettävä
- kuntien on tarjottava eri vaihtoehtoja kuten puolipäivähoitoa, avoimia päiväkotia tai puistohoitoa, niille lapsille, jotka eivät tarvitse kokopäivähoitoa.
- hajautettua päivähoito-alan koulutusta tarvitaan Etelä-Suomessa niin kauan kuin pätevistä henkilökunnasta on pulaa.
- kuntien ja koulutusyksiköiden yhteydenpitoa on parannettava.
- päivähoitolakia on muutettava siten, että ryhmäkoot määritellään selkeästi ja että varhaiskasvatuksen periaate tuodaan lainsäädännön piiriin.

Lapsemme ansaitsevat korkeatasoisen koulutuksen

Koulujärjestelmän säästöt eivät saa vahingoittaa lapsiamme. Tuntiresurssit on pidettävä sellaisella tasolla, että hyvän opetuksen taso voidaan taata. Suuret luokkakoot lisäävät rauhattomuutta tunneilla. Oppimis- ja sopeutumisvaikeudet peruskoulussa lisääntyvät nopeasti. Valitettavasti erityisopetuksen varoja ei ole lisätty samaan tahtiin. Pätevästä henkilökunnasta on jatkuva pula, vain n. 30 prosenttia erityisluokanopettajista omaa pätevyyden.

Osa lisääntyneistä oppimis- ja keskittymisvaikeuksista ovat seurausta oppiladen muuttuneista ruokailutottumuksista. Virvoitusjuomat ja makeiset, joita voi ostaa koulunkin automaateista, ovat monen oppilaan kohdalla korvanneet koulun lounaan, joka tarjoaisi koko ravintoympyrän kattavan aterian. Tarve palata perinteisiin välipaloihin, kuten hedelmiin ja voileipiin, on selvä.

Luoville oppiaineille ja kaikille liikunnan muodoille on annettava enemmän tilaa opetussuunnitelmissa. Nämä aineet tukevat lapsen kehitystä monella tasolla, mutta tarjoavat myös tärkeitä taukoja lukuaineista. Tutustuminen eri liikunnan muotoihin koulussa kannustaa lapsia liikkumaan myös vapaa-ajalla. Luovat harrastukset tukevat lasten kehitystä ja osallistumista. Kirjastopalvelut on muotoiltava niin, että ne houkuttelevat lapsia ja nuoria.

Rkp:n mielestä:

- erityisopettajien koulutukseen on varattava lisää resursseja ja erityisopettajien määrää kunnissa on lisättävä.
- peruskoulun luokissa ei tule olla enemmän kuin 25 oppilasta.
- virvoitusjuoma- ja makeisautomaatit on poistettava kouluista ja niiden sijasta oppilaille on tarjottava hedelmäpäivittäin.

Eri perhemallit ovat rikkaus

Sukupolvien väliset erot ovat kasvaneet viime vuosikymmenien aikana. On aika uudelleen laajentaa perheen käsitettä.

Vanhemmuuutta on arvostettava samalla tavalla riippumatta siitä, ovatko lapset adoptoituja tai biologisia. Molemmissa tapauksissa vanhemmilla on samanlainen vastuu eikä näitä perheitä saa arvostella eri perustein. Tänä päivänä adoptiovanhemmat ja biologiset vanhemmat eivät ole samanarvoisia suhteessa perheiden sosiaali-etuuksiin.

Monella yksinhuoltajaperheellä on taloudellisia vaikeuksia. Siksi yksinhuoltajaperheiden tukia on korotettava.

Äitiysneuvonta Suomessa kattaa 97 prosenttia äideistä. Se on mahtava väylä uusien perheiden tavoittamiseen. Vaikka synnyttäminen onkin myönteinen asia, olisi jo ennen syntymää hyvä ajatella, miten vanhemmat voivat taata lapsen hyvinvoinnin mahdollisen perhekriisin sattuessa. On myös tärkeää vahvistaa isyysneuvontaa.

On olemassa monia perhemalleja ja yhteiskunnan on kaikissa tilanteissa taattava lapsen hyvinvointi sekä oikeus turvattuun kasvuun.

Rkp:n mielestä:

- isovanhemmille tulee taata oikeus jäädä pois töistä hoitamaan sairasta lastenlasta.
- adoptiovanhemmille on taattava sama oikeus vanhempainlomaan kuin biologisille vanhemmille.
- yksinhuoltajatukea on nostettava ja lapsilisän yksinhuoltajalisä on tehtävä riippumattomaksi toimeentulotuesta. Yksinhuoltajien päivähoitomaksujen on oltava alemmat kuin niiden talouksien, joissa on kaksi huoltajaa.
- jo äitiys- ja lapsineuvonnassa on keskusteltava siitä, miten perhe huolehtii lapsen eduista mahdollisen perhekriisin sattuessa sekä siitä, miten vanhemmuus hoidetaan. Neuvonnan on suuntauduttava molemmille vanhemmille.
- lapsen hyvinvoinnin ja aseman on aina oltava ensisijalla, riippumatta perheen muodosta.

Vaaroja lapsen elämässä

Lapsesta tulee liian usein pelinappula eroavien vanhempien riidoissa. Tänä päivänä joustamaton vanhempi voi saavuttaa etuja käyttäytymisellään. Tapaamisoikeuksien toimeenpanoa koskevat käsittelyajat ovat liian pitkiä. Sosiaaliviranomaisten on oltava nopeampia lausuntojen käsittelyssä ja niiden tulee olla puolueettomia vanhempien suhteen. Kuntien on tarjottava tiloja lasten ja vanhempien valvottuihin tapaamisiin.

Huoltajuutta koskevat oikeuskäsittelyt ovat vaikeita lapsille. Ne vaativat suurta asian-
tuntemusta tuomareilta, joiden tehtävänä on huolehtia lapsen edun toteutumisesta. Lasten mielipiteitä on kuunneltava hienovaraisesti ja tuomareiden on voitava pyytää asiantuntija-apua muilta aloilta.

Emme voi hyväksyä, että koti on kenellekään turvaton paikka. Perheväkivallan torjumiseen ei ole varattu riittäviä resursseja. Perheväkivaltaa koskeva tutkimus tarvitsee jatkuvaa rahoitusta koulutusta ja kehitystyötä varten.

Suomi sai ensimmäisen lapsiasianmiehenä vuonna 2005. Lapsiasianmies tekee tärkeää työtä lasten aseman huomioimiseksi yhteiskunnassa. Voidakseen täyttää tehtävän asettamat vaatimukset lapsiasianmiehen varoja on asteittain lisättävä niin, että ne saavuttavat muiden Pohjoismaiden tason. Lapsiasianmiehen puolueeton asema on turvattava.

Mediatarjonta kasvaa räjähdysmäisesti. Internet asettaa uusia vaatimuksia vanhemmille ja kouluille. Kuitenkaan ei ole toivottavaa, eikä edes mahdollista, että lapsia valvottaisiin jatkuvasti. Siksi median sisällöntuottajat ovat yhä suuremmassa roolissa.

Rkp:n mielestä:

- lapsia koskevat avioero- ja muut viranomaisasiat tulee käsitellä kiireellisinä.
- perheväkivallan torjumiseksi tulee perustaa oma keskus norjalaisen mallin mukaan. Ensi kädessä tämä tapahtuisi hajautettujen palveluiden keskittämisellä.
- lapsiasianmiehen resursseja tulee lisätä.
- kodin ja koulun tulee kasvattaa lapsia kriittisiksi median- ja mainosten kuluttajiksi.
- lapsi- ja nuorisopsykiatrian sekä oppilashuoltotiimien varoja on lisättävä.

